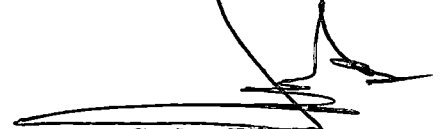

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın **Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Vedat Işıkhân** tarafından Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Serhat EREN

Diyarbakır Milletvekili

15 Ocak 2025 tarihinde yürürlüğe giren 7538 sayılı Kanun ile engelli çalışanların yaşlılık aylığına erişiminde önemli değişiklikler yapılmıştır. Kanunun 1'inci ve 15'inci maddeleriyle, 2008 yılı Ekim ayından önce sigortalı olan engelli çalışanların vergi indirim belgesine dayalı emeklilik uygulamasına ilişkin hükümler yürürlükten kaldırılmış, emeklilik işlemlerinde Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) sağlık kurullarınca belirlenen çalışma gücü kaybı oranları esas alınmıştır. Kanunun hazırlık sürecinde düzenlemenin amacı, sosyal güvenlik sisteminde norm ve standart birliğin sağlanması olarak açıklanmıştır. Ancak engellilik oranı ile çalışma gücü kaybı oranının farklı değerlendirme ölçütlerine dayanması, yıllarca çalışarak prim ödeyen ve önceki mevzuata göre emeklilik planı yapan engelli yurttaşların emeklilik hakkına erişiminde ciddi sorunlara yol açtığı yönündeki başvuruları beraberinde getirmiştir. Düzenlemenin yürürlüğe girmesinden önce emeklilik koşullarını tamamlamış veya tamamlamaya yaklaşmış sigortalılar bakımından açık bir geçiş güvencesinin bulunmaması da hukuki güvenlik ve meşru beklenti ilkeleri açısından tartışma yaratmıştır.

Engelli Emeklilik Dayanışma Derneği (EMED) tarafından Haziran 2026'da yayımlanan, düzenlemeden olumsuz etkilendiğini bildiren 200 kişinin katıldığı araştırmada, katılımcıların yüzde 29'u kanun değişikliği tarihinde eski mevzuata göre emeklilik koşullarını tamamladığını, yüzde 43,2'si ise emekliliğine bir yıldan az süre kaldığını ifade etmiştir. Araştırmaya katılanların yüzde 83,4'ü ilk çalışma gücü kaybı değerlendirmesinde ret kararı aldığını, yüzde 76,7'si gelir kaybına uğradığını, yüzde 64,4'ü sağlık durumuna rağmen çalışmaya devam etmek zorunda kaldığını bildirmiştir. Ayrıca 10 katılımcı, daha önce bağlanan emekli aylığının kesildiğini belirtmiştir. Bu bulgular, araştırmaya katılan kişilerin beyanlarını yansıtmakta olup ülke genelindeki resmî başvuru ve ret oranlarını göstermemektedir.

Tarafımıza ulaşan yurttaş başvurularında da benzer sorunlar dile getirilmektedir. Örneğin 21 yıllık sigortalılık süresi, 5.900 prim günü ve yüzde 61 engellilik oranı bulunduğunu bildiren bir yurttaş ile 21 yıllık sigortalılık süresi, 6.250 prim günü ve yüzde 44 engellilik oranı bulunduğunu belirten başka bir yurttaş, emeklilik taleplerinin reddedildiğini ifade etmiştir. Bir başka başvuruda, emekliliğine üç ay on gün kala mevzuatın değiştiği ve önceki koşullardan yararlanamadığı belirtilmiştir. Daha önce vergi indiriminden yararlanarak emekli olmuş iki yurttaş ise kontrol muayenelerinin ardından aylıklarının kesildiğini bildirmiştir. Söz konusu başvuruların bireysel ret gerekçeleri henüz SGK kararları üzerinden doğrulanmamış olmakla birlikte, uygulamanın sonuçlarının incelenmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Bu bağlamda;

1. 15 Ocak 2025 tarihinden itibaren, ilk sigortalılığı 2008 yılı Ekim ayından önce başlayan kaç kişi engellilik veya çalışma gücü kaybı nedeniyle yaşlılık aylığı talebinde bulunmuştur? Bu başvuruların kaçını kabul edilmiş, kaçını reddedilmiştir? Sonuçların yıllara ve ret gerekçelerine göre dağılımı nedir?
2. Önceden düzenlenmiş engellilik raporu veya vergi indirim belgesi bulunan kaç sigortalının yaşlılık aylığı talebi, SGK sağlık kurullarınca yapılan çalışma gücü kaybı değerlendirmesi sonucunda reddedilmiştir? Ret kararlarının belirlenen çalışma gücü kaybı oranlarına ve başvuru sahiplerinin engellilik derecelerine göre dağılımı nedir?
3. 15 Ocak 2025 tarihinden önce yürürlükte bulunan mevzuata göre emeklilik için gerekli koşulları tamamladığı hâlde bu tarihten sonra başvuruda bulunması nedeniyle aylık bağlanmayan kaç sigortalı bulunmaktadır? Bu kişilerin önceki mevzuata dayalı haklarının korunması için geçiş düzenlemesi yapılmamasının gerekçesi nedir?
4. Kanunun yürürlüğe girmesinden önceki mevzuata göre emeklilik koşullarını tamamlamasına bir yıldan az süre kalan ve yeni düzenleme sonrasında aylık talebi reddedilen sigortalı sayısı kaçtır? Bu kişilerin sigortalılık süreleri ve prim günlerine göre dağılımı nedir?
5. 15 Ocak 2025 tarihinden itibaren, daha önce vergi indiriminden yararlanarak emekli olmuş kaç kişi kontrol muayenesine sevk edilmiştir? Kaç kişinin emekli aylığı kesilmiş, kaç kişinin aylığı yeniden bağlanmıştır? Aylık kesintilerinin gerekçelere göre dağılımı nedir?
6. SGK sağlık kurullarının çalışma gücü kaybı tespitlerine karşı kaç itiraz yapılmıştır? Yüksek Sağlık Kurulunca değerlendirilen itirazların kaçını kabul edilmiş, kaçını reddedilmiştir? Başvuruların ve itirazların ortalama sonuçlandırılma süresi ne kadardır?
7. 7538 sayılı Kanun hazırlanmadan önce, değişikliğin engelli çalışanların emeklilik hakkına erişimine ve SGK bütçesine olası etkileri konusunda bir etki analizi yapılmış mıdır? Yapılmışsa etkileneyeceği öngörülen sigortalı sayısı, beklenen ret oranları ve yıllık mali etki hesaplamaları nelerdir? Düzenleme hazırlanırken hangi engelli örgütlerinin görüşleri alınmıştır?
8. Kanun değişikliğinden önce alınmış geçerli engellilik raporları ve vergi indirim belgelerinin emeklilik işlemlerinde dikkate alınması, eski mevzuata göre emeklilik koşullarını tamamlamış sigortalıların haklarının korunması ve kontrol muayeneleri sonrasında yaşanan aylık kesintilerinin giderilmesi amacıyla Bakanlığınızca yürütülen bir mevzuat çalışması bulunmakta mıdır?